

Til Universitetsstyret
Fra Universitetsdirektøren

Sakstype: Orienteringssak
Møtesaksnr.: O-sak 3
Møtenr.: 6/2016
Møtedato: 18. oktober 2016
Notatdato: 6. oktober 2016
Arkivsaksnr.:
Saksansvarlig: Ellen Johanne Caesar
Saksbehandler: Sveinbjørn Hannesson, Per Heitmann, Magnus Otto Rønningen

Potensiale for økte inntekter?

Henvisning til lovverk, plandokumenter og tidligere behandling i styret

Det vises til møte i universitetsstyret 3. mai 2106 der man etterlyste en nærmere redegjørelse for potensialet når det gjelder økte inntekter til UiO fra eksterne kilder.

Hovedproblemstillinger i saken

Universitetsdirektøren legger med dette fram en sak som orienterer om dagens situasjon vedr. alle typer inntekter til UiO – sortert på fakulteter og museer mv. – samt en generell orientering om muligheter og strategier for inntektsøkning. Hensikten med denne orienteringen er å gi nødvendig bakgrunn til en kommende sak om tiltak i arbeidet med å øke UiOs inntekter.

Videre prosess

Signalene fra denne styrebehandlingen tas med når universitetsledelsen i løpet av høsten/vinteren drøfter muligheter og strategier for inntektsøkning med fakulteter og tilsvarende enheter. Våren 2017 vil så universitetsdirektøren fremme en sak for Universitetsstyret med konkrete tiltak for inntektsøkning.

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
universitetsdirektør

Ellen Johanne Caesar
direktør virksomhets- og økonomistyring

Vedlegg:

- Notatet «Potensiale for økte inntekter?», datert 29. september 2016

FRA
UNIVERSITETSDIREKTØREN

FREMLEGGNOTAT

Møtesaksnr.: O-sak 3
Møtedato: 18. oktober 2016
Notatdato: 6. oktober 2016
Arkivsaksnr.:
Saksbehandler: S.Hannesson,
P.Heitmann,
M.O.Rønningen

TIL
UNIVERSITETSSTYRET

Potensiale for økte inntekter?

Bakgrunn

Universitetsstyret har ment at arbeid for å sikre UiOs inntekter framover må få større oppmerksomhet på ledernivå. Fordi inntektsmulighetene er forskjellige for det enkelte fakultet og tilsvarende enhet, vil strategiene for å øke inntektene også være det.

I dette notatet legger vi først fram noen hovedlinjer når det gjelder elementene i UiOs inntekter i 2015 og hvordan disse fordeler seg mellom de ulike enhetene. Dernest gir vi noen stikkord vedr. endringer i eksterne rammebetingelser og generelle strategier for inntektsøkning. Siste del av notatet gir noen korte oppspill vedr. mulig inntektsøkning både når det gjelder den direkte institusjonsbevilgningen (post 50) og inntekter fra Forskningsrådet og EU samt tall for en del andre inntektsposter.

Når vi vurderer potensialet for økte inntekter, er vi opptatt av samspillet mellom faglig avkastning og økonomisk bærekraft. Faglig relevans er og blir det viktigste, og arbeidet med å øke inntektene må ses i lys av det. Det kan bety å avstå fra inntekter på områder som ligger langt fra universitetets kjerneoppgaver. Det betyr også at arbeidet for gode/bedre økonomiske betingelser i eksterne bidrag til forskning, må fortsette. Særlig viktig er det å se inntekter og aktiviteter i sammenheng og sørge for at strategiene utfyller hverandre.

Hensikten med dette notatet er å gi bakgrunnsmateriale for en kommende styresak våren 2017, der styret inviteres til å fatte konkrete vedtak om tiltak for økte inntekter. Signalene fra den innledende styrebehandlingen nå i oktober vil bli tatt med i universitetsledelsens planlagte dialog med alle fakulteter og tilsvarende enheter, når muligheter og strategier for inntektsøkning drøftes. Resultatene av denne dialogen presenteres i styresaken våren 2017.

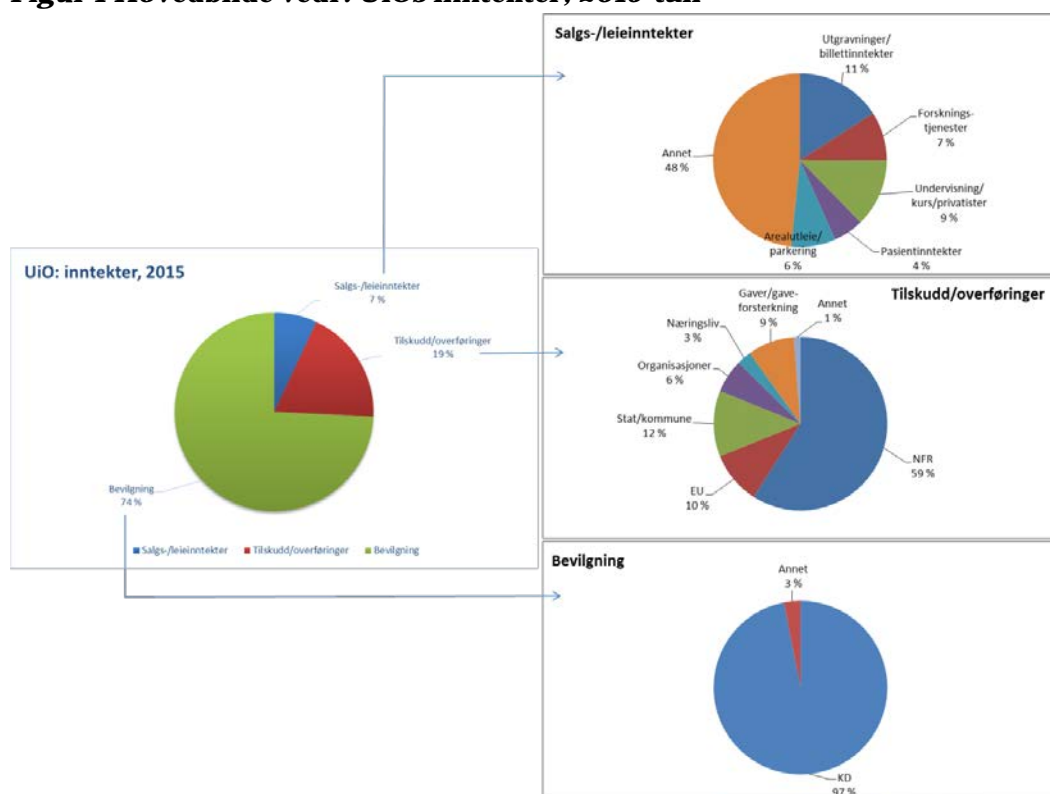
UiOs inntekter i 2015

Samlede inntekter til UiO lå i 2015 på nær 7,1 mrd. kroner. Omtrent 9 av 10 kroner har offentlige kilder som opphav: De to største er den direkte institusjonsbevilgningen fra Stortinget (post 50; 2 % av totale inntekter) og konkurransebaserte prosjektmidler fra Forskningsrådet (11 % av totale

inntekter). Inntektene kan også deles inn slik vi har gjort nedenfor i figur 1. Hovedbildet er som følger:

- 74 % er direkte bevilgninger
- 19 % er tilskudd/overføringer (i hovedsak konkurransebaserte midler til forskningsprosjekter)¹
- 7 % er ulike salgs-/leieinntekter²

Figur 1 Hovedbilde vedr. UiOs inntekter, 2015-tall

Inntektene til UiO i 2015 ligger nominelt 0,8 mrd. kroner over tilsvarende inntektstall i 2011 (ca. 7,1 mrd. kroner mot ca. 6,3 mrd. kroner). Den ordinære bevilgningen står for størstedelen av veksten. Utviklingen innebærer en liten realvekst.

ULIKE ENHETER HAR ULIKE TYPER INNTEKTER

Både volum og sammensetning av inntekter varierer mye mellom enhetene ved UiO. Det matematiske-naturvitenskapelige fakultet (MN), Det medisinske fakultet (MED) og Eiendomsavdelingen (EA) er de tre enhetene som har de største inntektene. For øvrig finner vi følgende hovedtrekk:

1. Bevilgningsandelen varierer fra ca. 50 % til ca. 95%.³ Kulturhistorisk museum har lavest bevilgningsandel og Universitetsbiblioteket høyest. I likhet med KHM har MED, MN og sentrene en betydelig andel av andre inntekter, mens LOS og EA har en bevilgningsandel på i overkant av 90 %.

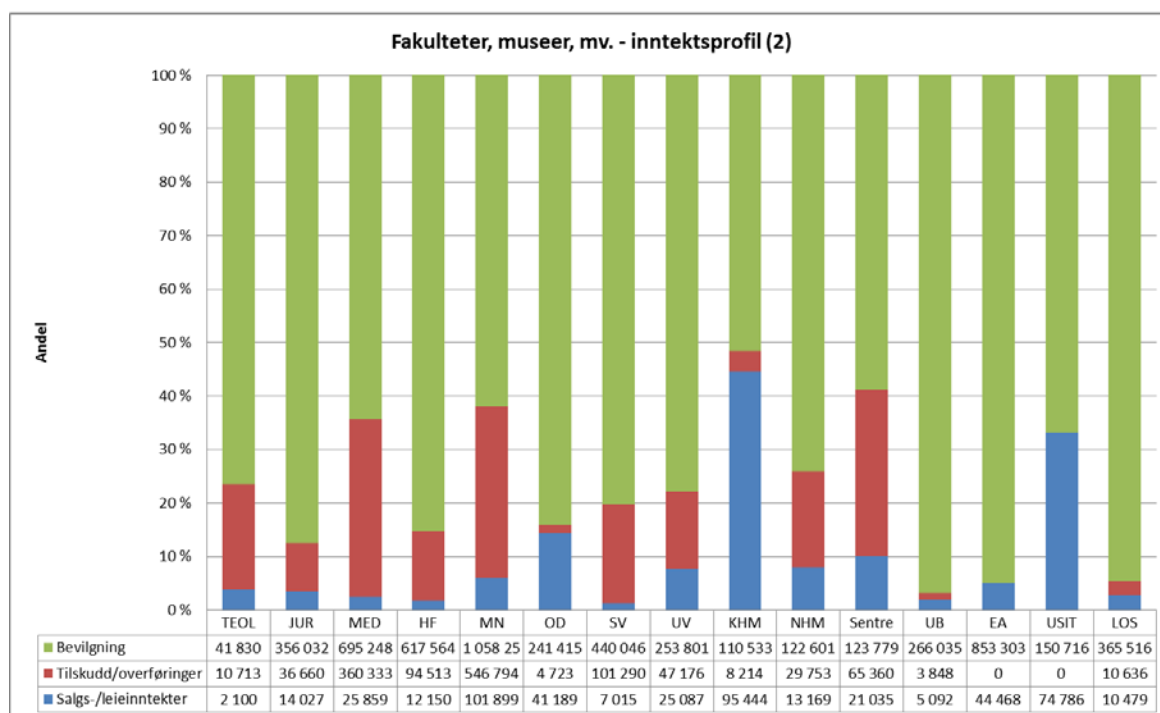
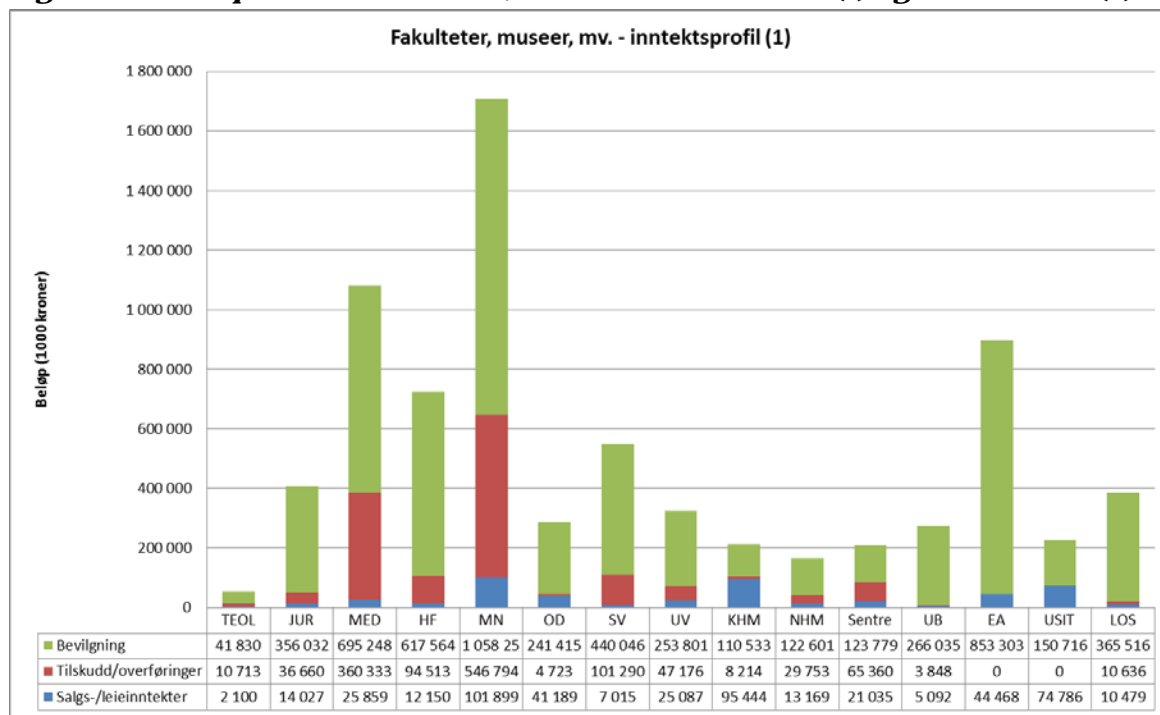
¹ UiO er på tredje plass (bak NTNU og NMBU) i UH-sektoren når det gjelder volum på denne typen inntekter.

² Kategorien «Annet» under salgs- og leieinntekter, se fig. 1, er dominerende. Den handler i all hovedsak om salg av IT-tjenester fra USIT og fra Institutt for informatikk (Det matematiske-naturvitenskapelige fakultet).

³ Med «bevilgning» menes alle bevilgninger. Som det framgår av figur 1, utgjør den direkte institusjonsbevilgningen (post 50) 97 % av samlede bevilgninger.

2. Tilskudd/overføringer, dvs. konkurransebaserte inntekter (i hovedsak forskningsprosjekter), er størst ved MED, MN og sentrene der denne andelen utgjør ca. 30 % av tilgjengelige midler. Også enheter som TEOL, SV og NHM har et betydelig innslag av slike konkurransebaserte inntekter målt som andel av totalt tilgjengelige midler.
3. Salgs- og leieinntekter utgjør en stor andel av inntektene ved KHM og gjelder både arkeologiske utgravninger, museumsbesøk (Vikingskipene) og butikksalg. USIT har store inntekter fra salg av IT-tjenester. OD har betydelige pasientinntekter.

Figur 2 Inntektsprofil for fakulteter, museer mv. – i kroner (1) og som andeler (2)

Hvorfor og hvordan arbeide for inntektsøkning

Jevnt over har inntektene til UiO økt mer enn lønns- og prisveksten. Vi observerer med andre ord realvekst. Det er sannsynlig at denne situasjonen utfordres fra flere hold i tida framover:

- a) For det første vil lavere oljepris – og derigjennom lavere aktivitet i den bransjen – medføre et press på offentlige finanser som kan komme til å medføre prioriteringer i statsbudsjettet som ikke gir like romslige vilkår som før for universitets- og høyskolesektoren på generelt grunnlag.
- b) For det andre kan man se for seg at prioriteringene i kunnskapspolitikken rettes mer inn mot samfunnsnytte i form av velferdsbehov og næringsutvikling/innovasjon. Da kan grunnforskning og generelle studier komme til å tape i konkurransen mot mer målrettede, tematiske satsinger.
- c) EUs forskningsmidler er også under press – både når det gjelder volumet på rammeprogrammet (total ramme for Horisont 2020 ble vedtatt noe mindre enn det som var foreslått) og når det gjelder konkurransen som blir hardere i takt med synkende offentlige budsjetter i mange land. Vi må også være forberedt på at norske myndigheter kan se bidragene til EUs forskningsprogrammer og institusjonsbevilgningene i norsk UH-sektor i sammenheng; manglende suksess mht. å hente tilbake forskningsmidler fra EU kan sette øvrige bevilgninger til sektoren under press.

Blant annet på denne bakgrunn har Universitetsstyret ment at arbeid for å sikre UiOs inntekter framover må få større oppmerksomhet på ledernivå. Fordi inntektsmulighetene er forskjellige for det enkelte fakultet og tilsvarende enhet, vil strategiene for å øke inntektene også være det. Det innebærer at tiltak for å øke inntektene må utformes i nært samarbeid og dialog med de miljøer som henter inntekter. Noen generelle strategier er det likevel mulig å se for seg, bl.a.:

- Kontakt med de som utformer politikken (Stortinget, herunder Oslo-benken/regjeringen) både UiO selv og som medlem av Universitets- og høyskolerådet (UHR)
- Kontakt med de som utformer betingelsene for konkurransebaserte tildelinger (Forskningsrådet/EU); medlemskapet i det europeiske universitetsnettverket Guild er ett eksempel på aktivitet som allerede foregår med betydning
- Arbeide for bedre tilslag på konkurransebaserte arenaer og fullfinansiering av prosjekter i større grad; samspillet mellom faglig ledelse og administrativ støtte er særlig viktig i denne forbindelse
- Lete etter inntektspotensiale på områder vi i dag ikke utnytter (eller utnytter dårlig); videreutvikling av leiestedskonseptet – der vi setter en pris på bruk av universitetets eksisterende forskningsinfrastruktur slik at vi kan få eksterne midler til vedlikehold og videreutvikling av infrastrukturen – er ett eksempel på arbeid som er startet opp og som kan intensiveres

Inntekter – og særlig de inntektene som kommer utenom den direkte institusjonsbevilgningen – kan ha utfordringer knyttet både til faglig relevans og økonomisk bærekraft. Den konkurransebaserte prosjektfinansieringen bygger i hovedsak på et prinsipp om at den eksterne finansøren yter et *bidrag* til gjennomføring av en nærmere definert aktivitet og at den forskningsutførende institusjonen (UiO) selv stiller egne ressurser til rådighet i gjennomføringen. Slike egne ressurser handler ofte om infrastruktur, ulike former for støttetjenester og arbeidstida for fast ansatt vitenskapelig personale som deltar i arbeidet. Graden av betalingsvilje fra den eksterne finansørens side vil på denne bakgrunn ha varierende grad av økonomisk bærekraft: Om UiO systematisk må finansiere store egenandeler over eget grunnbudsjett, kan det sette andre aktiviteter under press. Og motsatt – lave egenandeler gir større økonomisk handlingsrom.

Prosjektfinansiering er imidlertid viktig for faglig utvikling; det er mye god forskning ved UiO som er helt avhengig av eksterne bidrag. Videre er det mye god forskning som ikke ville vært mulig å gjennomføre uten eksterne bidrag. Utfordringen handler i stor grad om å arbeide for prosjektfinansiering som både understøtter generelle faglige strategier og som kombinerer faglig relevans og

økonomisk bærekraft på en god måte. Dette er vurderinger som i stor grad må skje i de enkelte fagmiljøer.

Figur 3 *Inntekter i skjæringspunktet mellom faglig relevans og økonomisk bærekraft*

Økt bevilgning (post 50)?

Som vi har vist, utgjør den direkte institusjonsbevilgningen til UiO langt den største andelen av totale inntekter. $\frac{3}{4}$ av inntektene til UiO kommer denne veien. Det er to hovedmåter å øke bevilgningen på: Budsjettinnspill og resultater.

- Budsjettinnspill**
UiO leverer et budsjettforslag til Kunnskapsdepartementet hvert år oppunder jul som ledd i departementets videre arbeid inn mot regjeringens budsjettkonferanser. Større endringer når det gjelder infrastruktur (bl.a. bygg) og aktivitetsnivå (f.eks. studieplasser og rekrutteringsstillinger) er aktuelt å spille inn. Muligheten til å nå gjennom avhenger i stor grad av muligheten til å påvirke dem som utformer politikken.
- Resultater**
UiO kan også påvirke egen budsjettildeling gjennom de resultater vi leverer på de fastsatte resultatindikatorene i det nasjonale finansieringssystemet. Disse indikatorene er: Studiepoeng, utvekslingsstudenter, doktorgrader, NFR-midler, EU-midler og vitenskapelig publisering. Fra 2017 kommer det to nye indikatorer til – kandidater og BOA-midler (dvs. annen ekstern finansiering enn Forskningsrådet og EU).

I UH-sektoren har avlagte studiepoeng vært en hyppig benyttet kilde til budsjettøkning, men da gjennom opptak av flere studenter (og ikke fordi forbedret studiekvalitet har medført økt antall studiepoeng per student). Det har kunnet skje fordi incentivet er gitt med åpen budsjetttramme og det derfor ikke er noe øvre tak på uttellingen, verken nasjonalt eller for den enkelte institusjon. UiOs politikk har i hele inneværende rektoratperiode gått ut på *ikke* å øke studentopptaket ut over det antall studieplasser vi er finansiert for i basiskompo-

ningen av finansieringsmodellen.⁴ UiOs generelle strategi for økte studiepoenginntekter kan derfor knyttes til arbeidet med å forbedre studiekvaliteten og derigjennom antall avlagte studiepoeng. Foreløpige beregninger antyder at 10 % forbedring innenfor de studieprogrammene der gjennomføringen er lavest (i hovedsak bachelor- og masterprogrammer, i mindre grad profesjonsutdanninger), kan gi en inntektsøkning på 60 mill. kroner.⁵

Resultatindikatorene vedr. forskning (doktorgrader, NFR-/EU-midler og publisering) er mer uforutsigbare insentiver. Her er budsjettammen lukket, og det innebærer at man konkurrerer om andeler av den rammen som settes. UiO har fra sitt gode utgangspunkt tapt penger på disse resultatene siden andre institusjoner, fra et dårligere utgangspunkt, har forbedret seg mer enn UiO (og dermed tatt en større andel av de samlede forskningsresultater i sektoren).

Avslutningsvis i dette delkapitlet kan det også være verdt å minne om at institusjonene i UH-sektoren konkurrerer om sin andel av de totale ressursene. Det skjer et betydelig arbeid inn mot politikere fra mange institusjoner som søker å øke egen bevilgning ut fra påståtte urettferdigheter i dagens ressursfordeling institusjonene imellom. UiO må være forberedt på både å forsvare eget bevilgningsnivå og arbeide for at bevilgningene totalt sett til UH-sektoren ikke kuttes, men heller økes som ledd i en offensiv kunnskapspolitikk.

Økte Forskningsrådsinntekter?

Tabell 1 Forskningsrådsinntekter i perioden 2011-2015 fordelt på fakultetene

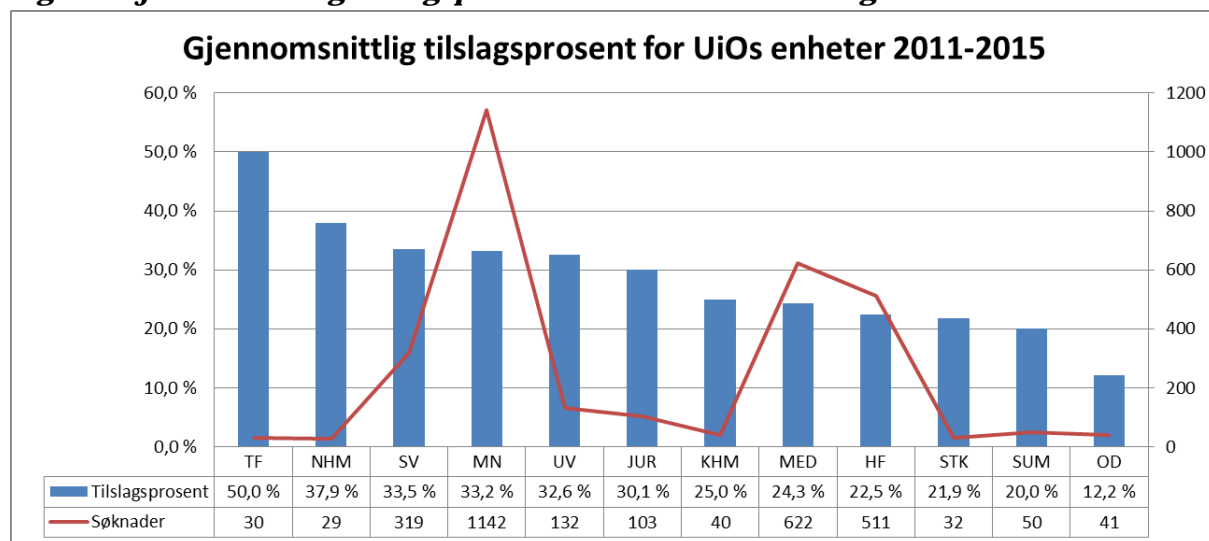
	2011	2012	2013	2014	2015
TEOL	kr 3 543	kr 3 684	kr 3 069	kr 2 836	kr 5 344
JUR	kr 23 256	kr 21 412	kr 20 926	kr 25 390	kr 22 491
MED	kr 152 714	kr 126 211	kr 176 555	kr 174 821	kr 219 278
HF	kr 74 024	kr 75 325	kr 82 375	kr 81 753	kr 83 027
MN	kr 287 788	kr 322 212	kr 305 239	kr 296 174	kr 344 682
OD	kr 1 224	kr 3 242	kr 1 772	kr 4 468	kr 5 213
SV	kr 48 815	kr 68 517	kr 55 903	kr 65 738	kr 60 227
UV	kr 23 779	kr 25 635	kr 20 392	kr 27 948	kr 21 217
KHM	kr 2 057	kr 4 633	kr 1 289	kr 9 925	kr 9 643
NHM	kr 14 641	kr 12 243	kr 10 490	kr 4 946	kr 7 911
Sentre	kr 32 969	kr 37 924	kr 29 936	kr 25 838	kr 7 127
Andre	kr 1 885	kr 2 035	kr 1 760	kr 1 200	kr 3 267
Totalt	kr 666 695	kr 703 073	kr 709 706	kr 721 037	kr 789 427

⁴ Mange er opptatt av økt studiekvalitet. Det er strengt tatt ikke tema i seg selv for dette notatet, men et par kommentarer kan være av betydning: Ved innføringen av «Kvalitetsreformen» i 2003 hadde de store universitetene i Norge (også UiO) svært dårlig gjennomføring og lå langt bak profesjonsutdanningene i høyskolene. Snart 15 år seinere kan vi konstatere at universitetene har bedret sine resultater i høy grad – målt som avlagte studiepoeng per registrert student – mens nye universiteter og mange høyskoler har negativ resultatutvikling på denne indikatoren (selv om de fortsatt ligger noe bedre an enn f.eks. UiB/UiO). Høyskolene og de nye universitetene har vært mer opptatt av å øke studentopptaket og den økonomiske uttellingen gjennom flere avlagte studiepoeng totalt sett. Antall studiepoeng dividert på studenttall har imidlertid blitt dårligere fordi nevneren (antall studenter) har økt mer enn telleren (avlagte studiepoeng).

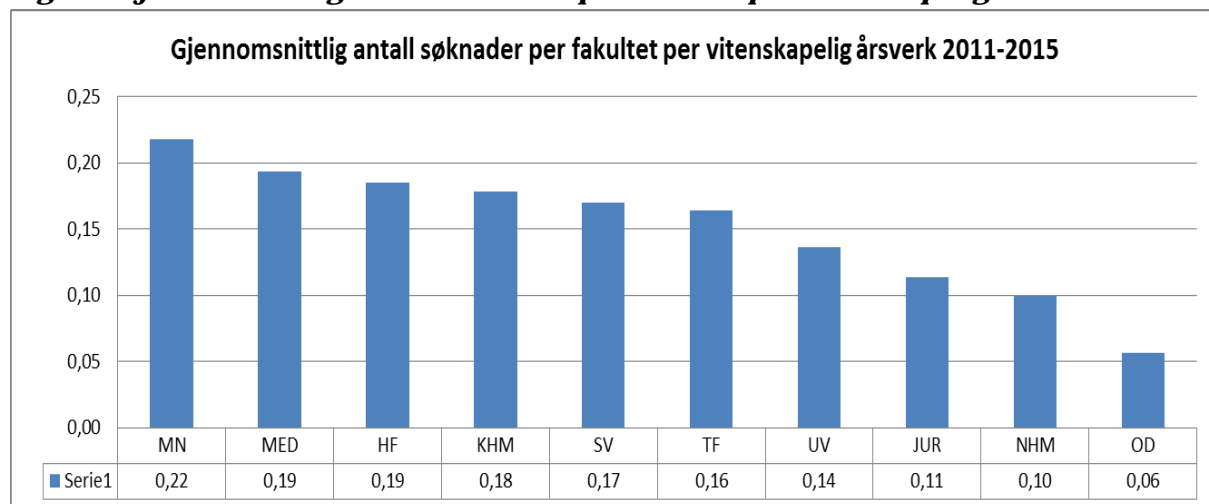
⁵ Dette er beregninger gjort med utgangspunkt i dagens finansieringssystem for UH-sektoren. Som kjent endres finansieringssystemet fra og med 2017 der et nytt kandidatinsentiv vil medføre redusert uttelling for avlagte studiepoeng. Detaljene vedr. denne endringen er ikke kjent før forslaget til statsbudsjett legges fram 6. oktober.

Beløp i 1000 kroner

Figur 4 Gjennomsnittlig tilslagsprosent 2001-2015 i Forskningsrådet for UiOs enheter⁶

Figur 5 Gjennomsnittlig antall søknader per fakultet per vitenskapelig årsverk 2011-2015

Som tabell 1 viser, har UiOs inntekter fra Forskningsrådet de siste fem årene vært stabile, uten nevneverdig vekst.⁷ Med noen årlige variasjoner, er også antall søknader og tilslagsprosent fra UiO stabilt i perioden. Det er derimot store variasjoner i søknadsaktivitet og tilslagsprosent mellom fakulteter og museer, som man kan lese av figur 4 og 5.

Nasjonalt kan vi observere en økning i Forskningsrådets bevilgninger med 1,5 milliarder kroner i årene 2011-2015 (tilsvarer en vekst på 24%). Det er spesielt innen sektorene næringsliv og helse

⁶ Venstre verdiakse angir verdi for tilslagsprosent (blå søyler), mens høyre verdiakse viser verdier for antall søknader (rød strek).

⁷ Veksten i 2015 (slik det fremgår av tabellen) skyldes i hovedsak endringer i definisjonen (utvidelse av hvilke elementer som teller med i totale inntekter).

veksten har vært størst, mens UH-sektoren har lavest vekst (18%).⁸ Bevilgningsvekst fra Forskningsrådet til de tre store universitetene varierer også i perioden. Mens UiB har en vekst på 24% (fra 370 mill. kr. i 2011 til 459 mill. kr. i 2015), har NTNU 16% vekst (fra 525 mill. kr. i 2011 til 611 mill. kr. i 2015) og UiO kun 9% vekst (fra 720 mill. kr. i 2011 og 783 mill. kr. i 2015).⁹

Forskningsrådet grupperer forskningsprogrammer i ulike hovedaktiviteter som igjen samles i ulike virkemidler. Ofte skilles det mellom søknadsalternativer med frie midler, som Fri prosjektstøtte (FRIPRO) og mer tematiske programmer som Handlingsrettede programmer. Mellom disse ligger Store programmer, som kobler grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon.

Største hovedaktivitet i Forskningsrådet er Store programmer med en totalbevilgning på kr. 1,3 milliarder kroner, og med en vekst på 21% i perioden 2011-2015. Deretter følger Brukerstyrte innovasjonsprogrammer med totalbevilgning på 1,1 milliarder (vekst 27%), Handlingsrettede programmer 987 millioner kroner (vekst 33%) og Fri prosjektstøtte 898 millioner (vekst 11%).¹⁰

UiO har en tydelig grunnforskningsprofil i sine søknader og tildelinger. Nær 50% av søknadene går til *FRIPRO*. Dette utgjør i underkant av 40% av UiOs totale bevilgning fra Forskningsrådet. 25% av UiOs søknader går til hovedaktivitetene *Store programmer* og *Handlingsrettede programmer*. Dette utgjør i underkant av 30% av UiOs totale bevilgning.

Veksten i Forskningsrådets bevilgninger for perioden 2011-2015 er betydelig. UiO har i liten grad klart å utnytte dette potensialet, mens andre aktører i UH-sektoren ser ut til å ha lyktes bedre. UiO har hatt en økning i bevilgningen til *FRIPRO* de siste fem årene. Universitetet har også hatt en god uttelling i de *Handlingsrettede* programmene de senere år, men med en fallende søknadskurve. De siste årene kan det observeres en vekst i søknader fra UiO til Forskningsrådets største hovedaktivitet, *Store Programmer*, men uten nevneverdig vekst i bevilgningen. Utviklingen de senere årene, viser således at UiO lykkes godt i de to ytterpunktene av Forskningsrådets hovedprogrammer, *Fri Prosjektstøtte* (frie midler) og *Handlingsrettede programmer* (tematisk), men har utfordringer knyttet til kombinasjonen av frie midler og tematikk, som er kjernen i hvordan *Store programmer* er bygget opp.¹¹

Sett i lys av økonomisk størrelse og faglige innretning på aktiviteter knyttet til *Store programmer*, bør det stilles spørsmål om flere av UiOs forskere og fagmiljøer burde søkt og hentet ut en større andel fra denne hovedaktiviteten enn hva tilfellet har vært de siste fem årene? Fra statistikken ser vi at det ofte er slik at de som lykkes og vinner frem i konkurransen om midler, evner å kombinere frie midler med tematisk styrte prosjekter.

⁸ Basisbevilgningene til instituttsektoren, som utgjør 37 prosent av de totale bevilgningene til sektoren, har hatt en vekst på 40 prosent i perioden. Prosjektbevilgningene til instituttsektoren har økt med 12 prosent, *Forskningsrådet i tall 2015*.

⁹ *Forskningsrådet i tall 2015*. Forskjellen i UiOs tall sammenlignet med Tabell 1, kan forklares med at mens det i Tabell 1 opereres med inntektsførte midler ved UiO, er tallene her basert på bevilgninger fra Forskningsrådet. Midler kan bevilges ett år, men først utbetales neste. Det er også tilfeller der ikke alle budsjettmidler benyttes.

¹⁰ Veksten i bevilgningene fra Brukerstyrte innovasjonsprogram, *Handlingsrettede programmer* og *Store programmer* samlet fra 2014 til 2015 var på 12 prosent, og de står alene for nesten 45 prosent av samlede bevilgninger.

¹¹ Forskningsrådet beskriver *Store programmer* slik: «Store programmer utvikles gjennom omfattende dialog i og mellom forskningsmiljøer, brukere og myndigheter. De skal gjennom strategisk bruk av ulike finansieringsformer koble grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon, og gå på tvers av fag- og sektor-grenser. Økonomisk omfang og varighet skal være utover det som kjennetegner andre virkemidler, og de skal ha en sterk internasjonal orientering.»

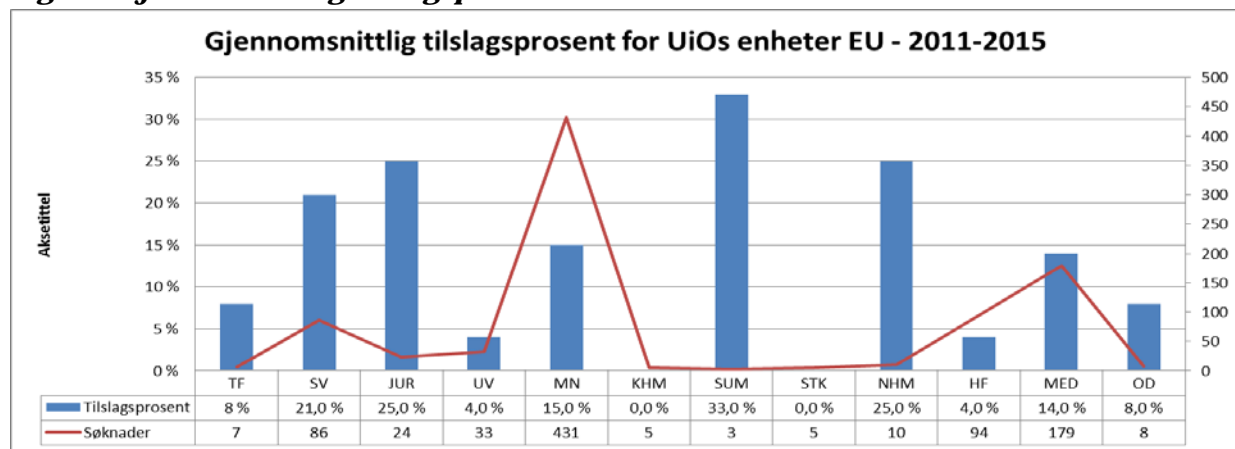
Økte EU-inntekter?

Tabell 2 EU-inntekter i perioden 2011-2015 fordelt på fakultetene

	2011	2012	2013	2014	2015
TEOL	kr 0	kr 4 033	kr 2 214	kr -	kr 3 528
JUR	kr 10 466	kr 950	kr 9 567	kr 8 838	kr 6 472
MED	kr 21 161	kr 15 963	kr 17 592	kr 41 081	kr 29 938
HF	kr 267	kr 2 803	kr 2 824	kr 3 129	kr 2 665
MN	kr 46 655	kr 43 455	kr 68 543	kr 46 304	kr 79 314
OD	kr 0	kr 0	kr 1 496	kr 527	kr 1 287
SV	kr 2 080	kr 14 607	kr 16 678	kr 6 822	kr 19 333
UV	kr 928	kr 2 339		kr -	kr -109
KHM	kr 615	kr 589		kr 1 895	kr 68
NHM	kr 582	kr 133	kr 1 903	kr 1 291	kr 2 109
Sentre	kr 393	kr 3 306	kr 2 850	kr 898	kr 249
Andre					kr 5 343
Totalt	kr 83 147	kr 88 178	kr 123 667	kr 110 785	kr 150 197

Beløp i 1000 kroner

Figur 6 Gjennomsnittlig tilslagsprosent 2011-2015 i EU for UiOs enheter

UiOs deltakelse i H2020 så langt viser en sterk økning i søknader, noe som indikerer at mobiliseringen og ledelsestrykket mot økt deltakelse i programmet er vellykket.¹² UiOs aktivitet inn mot H2020 har vært merkbart høyere enn i tidligere rammeprogram. Per 20. september har sendt inn 591 søknader til H2020-utlysninger og fått innvilget 56 prosjekter. Til sammenligning sendte vi i løpet av hele FP7 871 søknader og fikk innvilget 159. Den største økningen i søknader kommer fra fakultetene SV, MED, MN, og HF.

I forhold til antall relevante utlysninger for JUR, MED og SV søker de relativt mye på de tematiske områdene. MN, som burde ha flere relevante utlysninger enn de andre fakultetene, søker relativt

¹² Veksten i 2015 (slik det fremgår av tabellen) skyldes i hovedsak endringer i definisjonen (utvidelse av hvilke elementer som teller med i totale inntekter).

lite i de tematiske områdene. I FP7 gikk 54% av søknadene fra UiO til ERC og Marie Curie, mens så langt i H2020 har omlag 60% av søknadene gått til disse områdene. UiO sender med andre ord færre søknader til de tematiske områdene relativt sett enn tidligere.

Økningen i antall søknader har ikke gitt et tilsvarende utslag i antall prosjekter. Tilslagsprosenten for UiO har gått ned siden FP7 fra 18,2% til omlag 10% så langt i H2020. Det skyldes i hovedsak et høyt antall søknader, mens antall prosjekter ligger stabilt eller synker noe. Årsakene vil være flere, men en av dem kan være at på grunn av stor mobilisering vil det være flere nye søkere med mindre erfaring fra tidligere rammeprogram. Suksessraten har også gått ned i rammeprogrammet generelt fra 19% til 14% på grunn av økt konkurranse om forskningsmidler i Europa. Søknadsfordelingen viser også at UiO søker programmene med lavest suksessrate. Omlag 60% av søknadene fra UiO er til det som kan defineres som frie midler (ERC og Marie Skłodowska-Curie), der konkurransen er hardest.

Når det gjelder antall prosjekter så gjør UiO det relativt bra på ERC (hvor forskningskvalitet er den største suksessfaktoren) og innkommende mobilitet i Marie Curie, både i nasjonalt og nordisk sammenheng. De største utfordringene kan derimot sies å ligge innenfor de tematiske områdene i H2020. Her er det per i dag få prosjekter og det søkes for lite på enkelte områder hvor UiO burde søke mer, eksempelvis innenfor miljø og energi.

MN, MED og SV har flest prosjekter, mens HF til tross for relativt mange søknader ikke har fått innvilget noen prosjekter enda.

Det er først og fremst tre fakulteter som henter inn EU-inntekter; MN, MED og SV. EU-inntektene har vokset kraftig, særlig ved MN og SV om vi sammenlikner resultatene i 2015 med året før. Den positive utviklingen fra 2012 skyldes i stor grad økt antall ERC-prosjekter, som har stor bevilgning. Økningen fra 2014 til 2015 henger også sammen med at 2014 var et mellomår – med utfasing av ett rammeprogram (FP7) og innfasing av det neste (H2020). Både i totalt omfang og i EU-kroner per fast ansatt ligger UiO nå best an blant de norske universitetene.

Det vil fortsatt være behov for mange – og ikke minst bedre – søknader fremover for å nå regjeringens mål om 60% økning i deltakelsen i H2020.

Forskningsrådet og EU oppsummert

Det kan observeres mange likheter i UiOs søknadsaktivitet til Forskningsrådet og EU. UiOs forskere sender klart flest søknader til programmer med frie midler (FRIPRO og ERC), men forholdsvis få søknader til tematiske programmer. Samtidig ser vi at budsjettmessig økninger/endringer de siste årene, både i Forskningsrådet og EU, i større grad tilfaller de tematiske programmene. Det har vært en sterk oppgang i søknader til EU de siste fem årene, men et stabilt antall søknader til Forskningsrådet. Tilslagsprosenten har derimot falt betydelig for EU søknadene (mest som en følge av økt europeisk konkurranse (flere søknader) om midlene), mens den har vært forholdsvis stabil for Forskningsrådet.

Økte inntekter for øvrig?

UiO har også inntekter fra en rekke andre kilder, ref. figur 1 på side 1:

Salg av forskningstjenester	45 mill. kroner	MN 18 mill., UV 11 mill.
Salg av undervisning/kurs	62 mill. kroner	MN 19 mill., sentre 15 mill., UV 11 mill.
Utgravninger/billettinntekter	79 mill. kroner	KHM 77 mill.
Pasientinntekter	28 mill. kroner	OD alt
Utleie av arealer	41 mill. kroner	EA 39 mill.
Salg av IT-tjenester	usikker total	USIT 75 mill.
Gaver/gaveforsterkning	116 mill. kroner	MED 83 mill., MN 14 mill., sentre 10 mill.
Offentlig (departementer/ direktorater)/kommuner	163 mill. kroner	MED 86 mill., UV 22 mill., SV 11 mill.
Organisasj./fond og legater ¹³	83 mill. kroner	MN 44 mill., MED 16 mill.
Næringsliv	36 mill. kroner	MN 31 mill.

For UiO som helhet er det snakk om inntekter i ganske beskjeden målestokk, men for noen enheter er disse inntektene av avgjørende betydning. Potensialet for inntektsøkning kan nok variere, men må absolutt undersøkes – ikke minst gjelder dette gaver og eiendom.

På mellomlang sikt vurderes muligheten for å oppløse Tøyen- og Observatoriefondet (som i dag har en samlet verdi på ca 180 mill. kroner), selge forskerboliger (som har en anslått verdi i markedet på 80 mill. kroner) samt skille ut og selge deler av Observatorietomten (anslått verdi 70-90 mill. kroner). Gjennom innspill til Statsbudsjettet for 2018 er behovet for økte direkte bevilgninger fra eier til tekniske og funksjonelle oppgraderinger av infrastruktur og bygningsmasse prioritert, videre at institusjonen settes i stand til også å kunne håndtere økte driftskostnader som følge av nye bygg.

I den kommende saken om konkrete tiltak for inntektsøkning vil vi også vie inntektskildene som nevnt over oppmerksomhet, særlig i de enheter der de har betydning.

¹³ Kreftforeningen, Jebsen mv.